

ΕΙΣΑΓΩΓΗ — Η ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΑΞΙΟΠΡΕΠΕΙΑ ΚΑΙ Η ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ

Κυρίες και κύριοι

Εχουμε σήμερα την ευκαιρία για μια αναφορά στο θεμελιώδες για τη ζωή δικαίωμα της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, όπως εντάσσεται στην εξίσωση που διασφαλίζει την υπεράσπισή του μέσω της διακυβέρνησης των κοινωνιών σύμφωνα με πρακτικές ηθικές και αξίες.

I. Η ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΑΞΙΟΠΡΕΠΕΙΑ ΣΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΕΣ ΔΙΚΑΙΟ

Σε ένα ευρωπαϊκό πλαίσιο όπως το σημερινό, ίσως δεν είναι αναγκαίο να ειπωθούν πολλά για τον ορισμό του δικαιώματος, καθώς ο οικείος μας Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ ξεκινά με αυτό: σε μια μόλις γραμμή το άρθρο 1 αναφέρει ότι η Human dignity is inviolable. It must be respected and protected. Συνάγεται δε από τη σύντομη διατύπωση ότι αποτελεί και τον κυματοθραύστη σε μια σειρά άλλων δικαιωμάτων που μπορούν να την πλήξουν.

Σύμφωνα με την επεξήγηση της European Union Agency for Fundamental Rights, «η ανθρώπινη αξιοπρέπεια δεν είναι μόνο θεμελιώδες δικαίωμα αυτή καθαυτή, αλλά αποτελεί την ίδια τη βάση των θεμελιωδών δικαιωμάτων.

Η Οικουμενική Διακήρυξη των δικαιωμάτων του ανθρώπου του 1948 κατοχυρώνει την ανθρώπινη αξιοπρέπεια στο προοίμιό της» γράφοντας ότι «η αναγνώρισή της, σύμφυτη σε όλα τα μέλη της ανθρώπινης οικογένειας, καθώς και των ίσων και αναπαλλοτρίωτων δικαιωμάτων τους, αποτελεί θεμέλιο της ελευθερίας, της δικαιοσύνης και της ειρήνης στον κόσμο».

Προστίθεται στο ίδιο επεξηγηματικό κείμενο ότι στην απόφαση που ελήφθη από το Δικαστήριο την 9η Οκτωβρίου 2001 στην υπόθεση C-377/98 Κάτω Χώρες κατά Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Συμβουλίου, και δη στις παραγράφους 70 έως 77 του σκεπτικού της, επιβεβαιώθηκε ότι «το θεμελιώδες δικαίωμα της ανθρώπινης αξιοπρέπειας αποτελεί στοιχείο του δικαίου της Ένωσης... Κανένα από τα δικαιώματα που ορίζει ο Χάρτης δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την προσβολή της αξιοπρέπειας άλλου προσώπου ... η ανθρώπινη αξιοπρέπεια ανήκει καθ' υπόσταση στα δικαιώματα που αυτός ορίζει. Δεν μπορεί ως εκ τούτου να θιγεί ούτε κατά τον περιορισμό δικαιώματος».

II. Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΣ ΑΞΙΟΠΡΕΠΕΙΑΣ ΚΑΙ Η ΙΣΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

Η κατοχύρωση όμως του δικαιώματος δεν συνοδεύεται και από περιγραφή του όρου. Χρειάστηκε να ανατρέξουμε στη βιβλιογραφία για να συνοψίσουμε τι είναι αυτό που θεωρείται κοινός τόπος στους ορισμούς και φάνηκε ότι είναι η ίδια η ανθρώπινη υπόσταση.

Ένας από αυτούς σχολιάζει και τον συσχετισμό της με το κράτος και τα θεμελιώδη δικαιώματα. Συγκεκριμένα η Shamina A. Ansari γράφει ότι η «Human Dignity can

be defined as “An Individual or Group’s sense of self-respect and self-worth, physical and Psychological integrity and empowerment”. Human Dignity is inherent to every human being, inalienable and independent of the State. Whereas Human Rights are rights inherent to all Human Being, regardless of race, sex, nationality, ethnicity, languages, religion, or any other status. Human Rights include the right to life and liberty, freedom from slavery and torture, freedom of opinion and expression, the right to work and education and many more. The importance of Human Rights and the requirement to respect everyone’s right is based on the notion of Human Dignity: it is considered to be the foundation of Human Rights. All Human beings are born free and equal in dignity and rights».

Φυσικά σημαντική δυσκολία ώστε να εγκαθιδρυθεί πλήρως μια τέτοια πραγματικότητα προκαλεί η διαφορετική αντιμετώπιση των δικαιωμάτων από ορισμένες θρησκείες, ειδικά εκείνες που προωθούν τον ανισομερή καταμερισμό τους με γνώμονα τη διαφοροποίηση των φύλων.

Θα πρέπει να συζητήσουμε επάνω στο πρόβλημα και να μην διστάσουμε να κρατήσουμε τις αποστάσεις μας από όσους επιμένουν σε μια τέτοια υποτίμηση της ανθρώπινης υπόστασης.

III. ΗΘΙΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ: ΕΝΝΟΙΑ ΚΑΙ ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Ασφαλώς, η σύνδεση της ανθρώπινης αξιοπρέπειας με την ηθική διακυβέρνηση, όπως το ζητά το θέμα της συνάντησής μας εξάλλου, προϋποθέτει συγκεκριμένη αντίληψη και για τον τρόπο διαχείρισης του κοινωνικού συνόλου σε εθνικό πλαίσιο.

Τρία ερωτήματα προκύπτουν εδώ: α) τι σημαίνει ηθική διακυβέρνηση; β) ποιος είναι ο ρόλος του κράτους στην εγκαθίδρυση και διατήρησή της; και γ) σε ποιον βαθμό είναι εφικτή υπό τις συνθήκες και τις κρίσεις που βιώνει στις ημέρες μας ο πλανήτης;

Ως προς το πρώτο ερώτημα, ας σημειωθεί ότι η ηθική διακυβέρνηση δεν αφορά μόνο σε κρατικές ενέργειες αλλά στον τρόπο με τον οποίο κάθε οργανισμός διαχειρίζεται τον ανθρώπινο παράγοντα στο πλαίσιο της λειτουργίας και των συναλλαγών του.

Ειδικότερα όμως ως προς το κράτος, έχει συσχετισθεί με την ανάγκη για διαφάνεια, ισότητα, ακεραιότητα και αποτελεσματικότητα στις λειτουργίες, στους χώρους της δικαιοσύνης, της διοίκησης, αλλά και σε όλο τον ευρύτερο τομέα των δημοσίων υπηρεσιών.

Η ηθική και δεοντολογική διάσταση είναι άρρηκτα συνδεδεμένες με την ιδέα μιας διοίκησης που υπηρετεί τους πολίτες και τους χρήστες αυτής, υπό την έννοια ότι ενυπάρχουν στις δομές ενός κράτους που τάσσεται υπέρ του δημοσίου συμφέροντος και το προασπίζει, ενώ ταυτόχρονα υπηρετεί το κοινό καλό.

Ως προς το δεύτερο ερώτημα, διατυπώνεται ότι το σύγχρονο κράτος πρόνοιας στοχεύει θεωρητικά στη συνολική ευημερία των πολιτών και υποστηρίζει κάθε άτομο οποιουδήποτε κοινωνικού στρώματος.

Λειτουργεί ως φύλακας και διασφαλίζει τα δικαιώματα των πολιτών. Στην πάροδο δε των χρόνων και καθώς οι εποχές μεταβάλλονται, οι προσδοκίες των πολιτών από τη διοίκηση έχουν επίσης αυξηθεί.

Οι πολίτες συνεργάζονται με τους κρατικούς αξιωματούχους ώστε να εκτελούν τις καθημερινές τους δραστηριότητες με άμεσο αντίκτυπο στη ζωή τους.

Στο πλαίσιο αυτό και υπό την ηθική διάσταση της διακυβέρνησης οι διοικητικές ενέργειες αντικατοπτρίζουν την ανησυχία για τη συνολική ευημερία των πολιτών και οι δημόσιοι υπάλληλοι θέτουν υψηλά ηθικά πρότυπα, όχι μόνο για τους ίδιους αλλά και για την κοινότητα στο σύνολό της, καθώς έχουν την ευθύνη της εφαρμογής των δημόσιων πολιτικών.

Ο ρόλος τους είναι καθοριστικός και στη διαχείριση των διαθέσιμων πόρων, την παροχή ποιοτικών δημόσιων υπηρεσιών στην κοινωνία, καθώς και τη λήψη ουσιαστικών αποφάσεων που επηρεάζουν τη ζωή των πολιτών κατά την εκτέλεση καθημερινών δραστηριοτήτων.

IV. ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΒΟΛΗ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΣ ΑΞΙΟΠΡΕΠΕΙΑΣ

Το πρόβλημα ωστόσο συχνά έγκειται στην απάντηση του τρίτου ερωτήματος σχετικά με την πραγματική διάσταση των κυβερνητικών ενεργειών, οι οποίες ενδεχομένως θίγουν την ανθρωπίνη αξιοπρέπεια και τα συνδεδεμένα δικαιώματα, αν όχι από δόλο, τουλάχιστον εξαιτίας αμέλειας ή καθιερωμένων πρακτικών, εν πολλοίς οικονομικών.

Πολλές κυβερνήσεις παγκοσμίως, ίσως και λόγω της αδυναμίας τους να ανταποκριθούν, εκχωρούν παραδοσιακά εγγενείς δραστηριότητές τους μέσω απορρύθμισης, ιδιωτικοποίησης, παραχωρήσεων, εξωτερικής ανάθεσης ή απλής εγκατάλειψης, ακόμη και όταν πρόκειται για ευαίσθητους τομείς όπως ο έλεγχος τροφίμων και φαρμάκων, η δημόσια υγεία και η προσωπική ασφάλεια.

Αυτό έχει ως αποτέλεσμα οι κοινωνικές ομάδες, όταν είναι μάλιστα ευπαθείς, να βιώνουν συνθήκες κοινωνικού αποκλεισμού, ο οποίος περιγράφεται ως δυναμική διαδικασία σταδιακής και πολυδιάστατης διάρρηξης του κοινωνικού δεσμού, ήτοι ως διαδικασία μειούμενης συμμετοχής, πρόσβασης και αλληλεγγύης.

Ως κοινωνικός δεσμός γίνεται κατανοητό το πλέγμα κοινωνικών σχέσεων, θεσμών, και αίσθησης του ανήκειν, που με τη σειρά τους συνθέτουν την κοινωνική συνοχή, ένταξη και αλληλεγγύη.

Σε επίπεδο κοινωνίας ο κοινωνικός αποκλεισμός αντανakλά την ανεπαρκή κοινωνική συνοχή ή ενσωμάτωση, ενώ στο επίπεδο του ατόμου την αδυναμία

συμμετοχής στις συνηθισμένες κοινωνικές δραστηριότητες, με αποτέλεσμα συχνά την έντονη έλλειψη βασικών προσόντων και δεξιοτήτων.

Πιθανές επιπτώσεις είναι η μείωση φυσικών προσόντων, λόγω σωματικής, ψυχικής ή νοητικής μειονεξίας, ο εγκλεισμός σε ιδρύματα όπως οι φυλακές και τα ψυχιατρεία, ο κοινωνικός στιγματισμός σε συνδυασμό με στερεότυπα, ρατσισμό και προκαταλήψεις, ασφαλώς η ψυχολογική βία και υποτίμηση, και βεβαίως η φτώχεια.

Τα προβλήματα περιλαμβάνουν επίσης την πείνα και κακή διατροφή, τη κακή υγεία ως συνέπεια περιορισμένης πρόσβασης στην υγειονομική περίθαλψη και έλλειψης κοινωνικής ασφάλισης, την έλλειψη στέγης και ενδεχομένως τη διαβίωση σε μη ασφαλή περιβάλλοντα, την παιδική εγκληματικότητα, τη χρήση ναρκωτικών και αλκοόλ, τη σωρεία βανδαλισμών και κλοπών-διαρρήξεων, και πολλά άλλα.

Όλες αυτές είναι σαφείς εκχωρήσεις της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, την ώρα που αναπόφευκτα θα δαπανηθούν τεράστια ποσά για την αυξανόμενη αστυνόμευση, το μεγαλύτερο κόστος λειτουργίας δικαστηρίων και φυλακών, το επίσης αυξανόμενο κόστος για νοσοκομειακή περίθαλψη λόγω ατυχημάτων ή βίας (π.χ. ενδοοικογενειακής), καθώς και το κόστος συντήρησης δημόσιων χώρων, σχολείων κ.ά.

V. Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΩΣ ΕΤΑΙΡΟΣ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΝΘΡΩΠΟ

Θα υποστηρίξουμε στο σημείο αυτό ότι το σύγχρονο κράτος μπορεί και πρέπει να δεχτεί βοήθεια στην επανίδρυση της ηθικής δεοντολογίας που θα πρέπει να διέπει το κοινωνικό του έργο από έναν εταίρο παραδοσιακά συνδεδεμένο με την υπόσταση του ανθρώπου στην ηθική της διάσταση, όμως και ικανό να συνδράμει και πρακτικά στο πολύπτυχο έργο των κρατικών θεσμών και υπηρεσιών.

Αυτός ο εταίρος δεν μπορεί παρά να είναι άλλος από την Εκκλησία, η δυνητική θέση της οποίας στην εξίσωση ανθρώπινης αξιοπρέπειας – ηθικής διακυβέρνησης μπορεί να στηριχτεί ιστορικά στην παράδοση και τρεχόντως στη δυναμική της.

Η Εκκλησία το πράττει μέσα σε δύσκολες συνθήκες καθώς σε τοπικό επίπεδο οι ενορίες προσπαθούν να ανταποκριθούν στην αυξανόμενη πολιτισμική ποικιλομορφία, στις εξαιρετικά σύνθετες και αλληλεξαρτώμενες οικονομικές πραγματικότητες, καθώς και στην ανασφάλεια και τους φόβους που προκαλούν οι κοινωνικές αλλαγές.

Μπροστά στους κινδύνους που ενέχει ένα τέτοιο περιβάλλον απαιτείται η ειρηνική και δίκαιη συνύπαρξη, που εξαρτάται από ένα κοινό αίσθημα συλλογικότητας και από τη διάθεση των ανθρώπων να συνεργαστούν μεταξύ τους.

Ωστόσο, υπάρχουν και εκείνοι που εκφράζουν τον φόβο ότι η συμμετοχή των Ορθόδοξων Εκκλησιών σε συνεργατικές προσπάθειες προώθησης της αξιοπρέπειας και των δικαιωμάτων όλων των ανθρώπων ενδέχεται σταδιακά να υποβαθμίσει τη διακριτή στάση της πίστης, καθιστώντας την δευτερεύουσα και

επουσιώδη, ή να οδηγήσει σε αντίληψη περί ηθικών αρχών και αξιών της Ορθοδοξίας αποκομμένων ή ανεξάρτητων από τη θεολογική τους βάση.

Όμως, αποστασιοποιημένη από μια τέτοια προσπάθεια η Εκκλησία θα έδινε λιγότερη σημασία στο ιδεώδες των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, εστιάζοντας αποκλειστικά στην εσωτερική της ζωή και αγνοώντας τις προκλήσεις που εγείρει ο σύγχρονος κόσμος.

VI. Η ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ ΘΕΜΕΛΙΩΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ

Στο πλαίσιο αυτό η Αποστολική Διακονία, επίσημος Εκκλησιαστικός Οργανισμός που τελεί υπό την Ιερά Σύνοδο της Εκκλησίας της Ελλάδος, έχει συντάξει ένα κείμενο το οποίο αναφέρεται δίχως περιστροφές και υπεκφυγές στην αποστολή της Ορθόδοξης Εκκλησίας:

Ήδη από τον τίτλο του διαπιστώνεται ότι μέριμνες αποτελούν η εδραίωση της ειρήνης, της δικαιοσύνης, της ελευθερίας, της αδελφосύνης και της αγάπης μεταξύ των λαών, καθώς και η εξάλειψη των φυλετικών και άλλων διακρίσεων.

Στο κεφάλαιο με τίτλο The Dignity of the Human Person, τεκμηριώνεται θεολογικά η αναγκαιότητα για διαχριστιανική συνεργασία και μάλιστα προς κάθε κατεύθυνση για την προστασία της ανθρωπίνης αξιοπρέπειας.

Αυτό συνεπάγεται ότι χωρίς να επιδιωχθεί ο θρησκευτικός συγκρητισμός πρέπει να συντονισθούν οι προσπάθειες όλων ανεξαιρέτως των Χριστιανών και να αποκτήσουν μεγαλύτερη βαρύτητα και σημασία, δεδομένης της σημασίας της κοινής αποδοχής της ύψιστης αξίας του ανθρώπινου προσώπου.

Η κοινή διακονία αποτελεί εντολή του Θεού (Μτ. 5:9).

VII. Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΣΤΙΣ ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ

Εξάλλου, το πολύπλευρο έργο του Γραφείου της Εκκλησίας της Ελλάδος στις Βρυξέλλες, τη διευθυντική θέση του οποίου έχει την τύχη, την τιμή και τη χαρά να κατέχει ο ομιλών, έχει θέσει ως έναν από τους κύριους στόχους του τη διατύπωση παρατηρήσεων και προτάσεων προς τις αρμόδιες ευρωπαϊκές και εθνικές αρχές με απώτερο σκοπό τη συμμετοχή στις συζητήσεις για ειρήνη, συμφιλίωση και συνεργασία των λαών της Ευρώπης.

Με τη συμμετοχή του σε δραστηριότητες, οι οποίες προωθούνται σε ευρωπαϊκό επίπεδο και αφορούν στη θρησκευτική, πνευματική, ανθρωπιστική και οικονομική αλληλεγγύη μεταξύ των λαών της Ευρώπης και του υπόλοιπου κόσμου, ώστε να ενισχυθούν ο αλληλοσεβασμός, η αλληλοκατανόηση και η αλληλεγγύη, μέσα σε ένα πνεύμα καταλλαγής και ενάντιο στην ξενοφοβία και τις φυλετικές διακρίσεις, δείχνει ότι θεωρεί την ανθρωπίνη αξιοπρέπεια εγγενή της ανθρωπίνης ύπαρξης και καταβάλλει κάθε προσπάθεια για την υπεράσπισή της.

VIII. ΤΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΕΡΓΟ ΤΩΝ ΕΝΟΡΙΩΝ ΚΑΙ Η ΑΝΑΓΚΗ ΣΤΑΘΕΡΩΝ ΠΟΡΩΝ

Οι προσπάθειες ωστόσο που ανακουφίζουν άμεσα ευρείες αριθμητικά πληθυσμιακές ομάδες και ενδυναμώνουν το πλαίσιο σεβασμού της ανθρώπινης αξιοπρέπειας εκδηλώνονται σε τοπικό επίπεδο, στην επικράτεια συγκεκριμένων ενοριών.

Έχει μάλιστα αρχίσει να αντιμετωπίζεται με επιστημονικό τρόπο μέσω ερευνών η προσφορά της Εκκλησίας, και να αποκρυσταλλώνεται με αριθμητικά δεδομένα.

Από μια τέτοια μελέτη για έναν δήμο της Αττικής συνάγεται το συμπέρασμα ότι το κοινωνικό έργο των ενοριών είναι σημαντικό, απευθύνεται δε σε όλες τις ηλικιακές ομάδες και τους ανθρώπους που έχουν ανάγκη.

Η συνηθέστερη βοήθεια είναι η προετοιμασία καθημερινών γευμάτων στους άπορους δημότες και η οικονομική ενίσχυσή τους. Την ίδια ώρα στηρίζονται πολύτεκνες οικογένειες που δυσκολεύονται να καλύψουν τις βασικές τους ανάγκες.

Ακόμη, σε συνεργασία με τις τοπικές αρχές και τους αρμόδιους κρατικούς φορείς, η Εκκλησία συντονίζει το κοινωνικό της έργο και συνδράμει όλους τους ενορίτες.

Αναπτύσσονται έτσι πολλές δραστηριότητες που απευθύνονται στους νέους, όπως τα κατηχητικά σχολεία, τα μαθήματα παραδοσιακών χορών, βυζαντινής μουσικής και αγιογραφίας, καθώς και επικοινωνία μέσω των μέσων κοινωνικής δικτύωσης.

Η συμμετοχή των νέων κρίνεται υψηλή, ωστόσο αναγνωρίζεται ότι υπάρχουν περιθώρια για περαιτέρω δράσεις ώστε να έρθουν πιο κοντά στην εκκλησία και να επωφεληθούν από την προσφορά και το έργο της, το οποίο πολύ συχνά είναι καθαρά κοινωνικού και όχι μόνο θρησκευτικού χαρακτήρα.

Η ίδια μελέτη παρέχει όμως και την ευκαιρία για μια εμβάθυνση στην προέλευση των πόρων της Εκκλησίας, οι οποίοι μπορεί μεν να αξιοποιούνται συνετά, αποτελώντας παράδειγμα ηθικής διακυβέρνησης στον τομέα των δαπανών, μάλιστα για την ανακούφιση του κοινωνικού συνόλου και τη διατήρηση της αξιοπρέπειας του ατόμου, αναδεικνύουν όμως και το τεράστιο πρόβλημα της επάρκειας υπό ιδανικές αποκλειστικά συνθήκες φιλανθρωπίας και αλληλεγγύης.

Διαπιστώνεται ότι το κοινωνικό έργο καθορίζουν ποικίλοι παράγοντες, καθώς τα έσοδα προέρχονται σε μεγάλο βαθμό από τη συνεισφορά των πιστών στο παγκάρι και το ταμείο φιλανθρωπίας, κυρίως όμως από τις προσφορές και τις δωρεές τους, οι οποίες ενισχύουν σημαντικά το έργο των ενοριών.

Επιπλέον, μέσω της διοργάνωσης λαχειοφόρων αγορών και διαφόρων εκδηλώσεων ή εκδρομών, εξασφαλίζονται έσοδα που επιτρέπουν στην Εκκλησία να επιτελέσει το έργο της.

Με άλλα λόγια το κοινωνικό έργο της Εκκλησίας εξαρτάται εν πολλοίς από την φιλανθρωπία των εχόντων και από ποικίλες δραστηριότητες εθελοντικής προσέλευσης.

Αυτά δεν είναι δυνατόν να αποτελέσουν προδιαγεγραμμένου ύψους εφόδιο, που θα εξασφάλιζε σταθερό κοινωνικό έργο ή τη βάση για διεύρυνση των ενεργειών προς ανακούφιση μεγαλύτερων αριθμητικά πληθυσμιακών ομάδων, ειδικά των ευάλωτων.

ΙΧ. Η ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ ΓΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥΣ ΣΚΟΠΟΥΣ

Μια τέτοια προοπτική θα μπορούσε να την εξασφαλίσει η αξιοποίηση της εκκλησιαστικής περιουσίας.

Δεν πρόκειται για πρόταση εν κενώ, αφού ήδη έχουν προηγηθεί επαφές του Αρχιεπισκόπου Αθηνών και Πάσης Ελλάδος κ. Ιερώνυμου με τον πρωθυπουργό της χώρας Κυριάκο Μητσοτάκη.

Ο πολιτικός αρχηγός έχει μάλιστα δηλώσει: «Εμείς θέλουμε η Εκκλησία να μπορεί να έχει τη δυνατότητα να εκμεταλλεύεται την ακίνητη περιουσία της και μέσα από τα έσοδα από αυτήν την ακίνητη περιουσία, να μπορεί να στηρίζει το εξαιρετικά πλούσιο και σημαντικό κοινωφελές της έργο».

Συμφωνία που υπεγράφη το 2022 αφορούσε στην αξιοποίηση ακινήτου στο Σχιστό Αττικής.

Είναι βεβαίως αναγκαίο να εισαχθεί άμεσα ένα διευρυμένο ρυθμιστικό πλαίσιο, το οποίο θα αντιμετωπίζει το αντικείμενο ενεργά και μάλιστα σε πανελλαδική βάση.

Ίσως το προσφέρουν οι επαφές των δύο προαναφερθέντων προσώπων οι οποίες έχουν αναπτυχθεί και στη διετία 2025-2026.

Τον Ιανουάριο του 2025, ο Αρχιεπίσκοπος παρουσίασε προτάσεις για την αξιοποίηση εκκλησιαστικών ακινήτων προς υποστήριξη της κοινωνικής κατοικίας και της ανάπτυξης φοιτητικών εστιών. Η μεταγενέστερη κοινή επίσκεψή τους στο φοιτητικό οικοτροφείο της Αποστολικής Διακονίας στην Αγία Βαρβάρα ανέδειξε τη συμβολή της Εκκλησίας στη φοιτητική μέριμνα και τις δυνατότητες στενότερης συνεργασίας μεταξύ Εκκλησίας και Πολιτείας.

Εξάλλου, ήδη από τον Αύγουστο 2013 έχει ψηφιστεί ο νόμος 4182 βάσει του οποίου συστάθηκε η Εταιρεία Αξιοποίησης Εκκλησιαστικής Περιουσίας Α.Ε. με κύριο σκοπό της την τόνωση των δημόσιων ταμείων μέσω των εσόδων από ακίνητα του χαρτοφυλακίου της Εκκλησίας, που θα πηγαίνουν εξ' ημισείας σε εκκλησία και δημόσιο.

Για πολλά χρόνια ωστόσο δεν υπήρξαν έσοδα καθώς δεν δρομολογήθηκε η αξιοποίηση οποιουδήποτε ακινήτου.

Ας σημειωθεί ότι οι συζητήσεις που συστηματοποιήθηκαν από το 2022-2023 και εξής περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων τη δρομολόγηση προγραμμάτων στέγασης σε ακίνητα και εγκαταστάσεις της Εκκλησίας, όπως η διαμόρφωση φοιτητικών εστιών και διάθεσής τους με κοινωνικά - εισοδηματικά κριτήρια.

Η Εκκλησία έχει θέσει ως σημαντική προϋπόθεση την ελάφρυνση της φορολογίας για τα ακίνητα που διαθέτει, ενώ θα διαδραματίσει ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο η διευθέτηση των διεκδικήσεων έναντι του Δημοσίου για μια σειρά από ακίνητα και εκτάσεις.

Όλα αυτά είναι πολύ σημαντικά ενόψει της συζήτησης για την αξιοποίηση, μεταξύ άλλων, του παράκτιου μετώπου Βάρης-Βούλας-Βουλιαγμένης.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ — Η ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΑΞΙΟΠΡΕΠΕΙΑ ΩΣ ΠΡΑΞΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ

Το κοινωνικό έργο της Εκκλησίας αποτελεί τον οδηγό για την προάσπιση της ανθρώπινης αξιοπρέπειας υπό την καθοδήγηση ηθικών κανόνων και πρακτικών διακυβέρνησης.

Η Εκκλησία της Ελλάδος είναι σε θέση να υπάρξει σημαντικός αρωγός του κράτους, με δεδομένη την αξιοποίηση των περιουσιακών της στοιχείων.

Τα σημαντικότερα ωστόσο από αυτά παραμένουν αναξιοποίητα.

Απαιτείται το ρυθμιστικό πλαίσιο που θα δώσει τέλος σε αυτή την εκκρεμούσα κατάσταση, αφού η κάλυψη των αναγκών των ανθρώπων που παρουσιάζουν ανάγκες δεν μπορεί να παραμένει σε εκκρεμότητα.

Σας ευχαριστώ για την προσοχή σας!

1 Βλ. για την ανθρώπινη αξιοπρέπεια ως θεμελιώδες δικαίωμα το κείμενο του Χάρτη των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων με τίτλο CHARTER OF FUNDAMENTAL RIGHTS OF THE EUROPEAN UNION (2000/C 364/01) στην ηλεκτρονική διεύθυνση https://www.europarl.europa.eu/charter/pdf/text_en.pdf.

2 Βλ. για το επεξηγηματικό επί του δικαιώματος της ανθρώπινης αξιοπρέπειας κείμενο στην ιστοσελίδα της European Union Agency for Fundamental Rights και συγκεκριμένα στην ηλεκτρονική διεύθυνση <https://fra.europa.eu/el/eu-charter/charter/article/1-anthropini-axioprepeia>.

3 Ansari, S. A. (2019). Human Dignity and Human Rights: An Overview. Gap Interdisciplinarity, III(1), 149-154. Ανάκτηση του ορισμού από την ηλεκτρονική διεύθυνση [https://www.gapgyan.org/res/articles/\(149-154\)%20HUMAN%20DIGNITY%20AND%20HUMAN%20RIGHTS%20AN%20OVERVIEW.pdf](https://www.gapgyan.org/res/articles/(149-154)%20HUMAN%20DIGNITY%20AND%20HUMAN%20RIGHTS%20AN%20OVERVIEW.pdf).

4 Boucault, B. (2012). Ηθική και Δεοντολογία: η πυξίδα της δημόσιας δράσης. Στο: Χρ. Κασίμη (επιμ.), Ηθική και Δεοντολογία στη Σύγχρονη Δημόσια Διοίκηση. Πρακτικά Συνεδρίου ΕΚΔΔΑ/ΕΝΑ • Αθήνα, 9 Δεκεμβρίου 2011. Αθήνα: ΕΚΔΔΑ, σελ. 24-24. https://www.ekdd.gr/images/diethnoi/Praktika_Ekdda_Ena_GR.pdf.

- 5 Verma, A. (2018). Ethical Governance: The Changing Face of Administration. *Journal of Management Research and Analysis (JMRA)* 5(2), 97-98. Ανάκτηση κειμένου από την ηλεκτρονική διεύθυνση https://www.academia.edu/37626119/_Ethical_Governance_The_Changing_Face_of_Administration_ETHICS_AND_ADMINISTRATION.
- 6 Agatiello, O. R. (2008). Ethical governance: beyond good practices and standards. *Management Decision*, 46(8), 1132. Ανάκτηση κειμένου από την ηλεκτρονική διεύθυνση https://www.researchgate.net/publication/241699660_Ethical_governance_beyond_good_practices_and_standards.
- 7 Απιστούλας, Δ. κ.ά. (Συντακτική ομάδα) (2018). Δημόσια Διοίκηση και Ευπαθείς Κοινωνικές Ομάδες. Αθήνα: ΕΚΔΑΑ. <https://resources.ekdd.gr/index.php/2021-06-03-10-49-49/143-efpatheis>.
- 8 Clapsis, Em. (Rev.) (2016). Human Rights and the Orthodox Church in a Global World. *Θεολογία*, 2, 114-115. https://ecclesiagreece.gr/greek/press/theologia/material/2016_2_7_clapsis.pdf.
- 9 The Mission of the Orthodox Church in Today's World. Κείμενο στην ιστοσελίδα της Αποστολικής Διακονίας της Εκκλησίας της Ελλάδος, στην ηλεκτρονική διεύθυνση <https://apostoliki-diakonia.gr/portfolio/our-work/>.
- 10 Για το έργο του Γραφείου της Εκκλησίας της Ελλάδος στις Βρυξέλλες βλ. Church of Greece, Representation Office in Brussels, στην ηλεκτρονική διεύθυνση <https://www.churchofgreece.eu/>.
- 11 Georgitsoyanni, E., Mitoula, R., Malindretos, G., & Passas, Th. (2014). The social offer of the Orthodox Church in the municipality of Aigaleo in Greece. *Sustainable Development, Culture, Traditions Journal*, 1(A), 15. https://www.researchgate.net/publication/337076678_The_social_offer_of_the_Orthodox_Church_in_the_municipality_of_Aigaleo_in_Greece.
- 12 Οι σχετικές πληροφορίες είναι διαθέσιμες στο διαδίκτυο, στην καθημερινή ειδησεογραφία, όπως σε άρθρο της Εφημερίδας Καθημερινή (14.09.2022), στο <https://www.kathimerini.gr/politics/562043347/mitsotakis-theloyme-i-ekklisia-na-ekmetalleyetai-tin-akiniti-perioysia-tis/>.
- 13 Οι συγκεκριμένες πληροφορίες από την ειδησεογραφία προέρχονται από την ιστοσελίδα ErtNews (23.1.2023), όπου το άρθρο: Η αξιοποίηση της εκκλησιαστικής παρουσίας στη συνάντηση Μητσοτάκη-Ιερώνυμου <https://www.ertnews.gr/eidiseis/ellada/i-axiopoisi-tis-ekklisiastikis-perioysias-sti-synantisi-mitsotaki-ieronymoy/>.
- 14 Οι συγκεκριμένες πληροφορίες από την ειδησεογραφία προέρχονται από την ιστοσελίδα WorldEnergyNews (28.1.2025), όπου το άρθρο: Και η αξιοποίηση της εκκλησιαστικής παρουσίας στην εγκάρδια συνάντηση Πρωθυπουργού με Αρχιεπίσκοπο. Στο: <https://www.worldenergynews.gr/epikairothta/articles/564341/kai-i-aksiopoisi-tis-ekklisiastikis-periousias-stin-egkardia-synantisi-prothypourgoy-me-arxiepiskopo>.